

پانانی کتیبی «جه معییه تی ته عالیی کوردستان» خانه کتاب گُردی

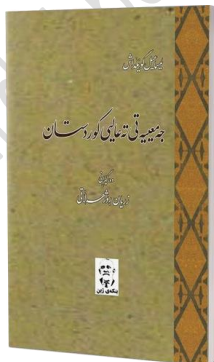
پانانی کتیبی «جه معییه تی ته عالیی کوردستان»

فه رشاد سه لیمی

(لیکۆله‌ری میژوو و ئەندامی دەستە ی نووسەرانی مالی کتیبی کوردی)

ناسنامه ی کتیب: جه معییه تی ته عالیی کوردستان، ئیسماعیل گوێلداش، وه‌رگیرانی زریان
پۆژه‌ه‌لاتی، سلیمانی: بنکه ی ژین، ۲۰۱۱.

ISBN: 9783006268468

Website: www.kurdishbookhouse.com

Telegram: <https://t.me/kurdishbookhouse>

تایبەت بە ماڵێر کتیبێر کوردێر

❖ پانانی کتیی «جه معییه تی ته عالی کوردستان»

✓ فهرشاد سه لیمی

"هر میژوویهک، میژووی هاوچه ره" بێندتۆ کرووچه

کتیی «جه معییه تی ته عالی کوردستان»، وه رگپراوی کوردیی کتیی "KURDISTAN TEALI CEMIYETI"¹، به رهه میکی ۵۰۲ لاپه ریهیه له قهبارهی ئاساییدا، که به زمانی تورکی نووسراوه و ناوه پۆکی له شهش بهش، و بهشی به لگه کان پیکهاتوو. ئەم کتییه که به رهه می "ئیسماعیل گوێلداش" ه و له لایهن "زریان پۆژههلاتی" وه وه رگپردراوه ته سهر کوردیی ناوهندی و بنکهی ژین چاپی کردوو، لیکۆلینه وهیه کی میژوویه سه بارهت به «جه معییه تی ته عالی کوردستان»، که له پیکهاتهیه کی کرۆنۆلۆژیکی و شیکاریدا، تیشک ده خاته سهر ئه و پیکهراوه، وهک یه کێک له سهره تاییتیرین پیکهراوه کانی رهوتی ناسیونالیزی کوردی و به پێی به لگه و سه رچاوه میژوویه کان، له په ههنده جیاوازه کانی، ههر له سهره لدان و دامه زاراندنییه وه تا گه شه کردن، دابه شبوون و کوئاییهاتی، ده کوئیتیه وه.

¹. Ismail Goldas, KURDISTAN TEALI CEMIYETI, Doz basim ve yayincilik Ltd., Sti, Istanbul, 1991.

ناساندنی ناوه پۆکی کتیب

به شی یه کهم: دامه زرانندی جه معییه تی ته عالی کوردستان²

به شی یه کهم، به ئاوردانه وه له باری پامیاری کۆتاسالێهانی ئیمپراتۆری عوسمانی و بارودۆخی کۆمه لایه تی و ئابووری کۆمه لگای کوردی له و سه رده مه دا، یه کهم قۆناغی سه ره له دانی بیر و تیکۆشانی نه ته وه یی چالا کوانانی کورد، ده کاته ده رگایه ک بو چوونه نیو باسی چۆنییه تی دامه زرانندی جه معییه تی ته عالی کوردستان. ئهم به شه له چوار سه رد پێدا؛ سه ره تا به سه رد پێی دامه زرانندی؛ مژاری دامه زرانندی جه معییه تی ته عالی کوردستان، دوا ی واژو کردنی پیکه وه تنامه ی مۆندرووس له ۳۰ ئۆکتۆبری ۱۹۱۸ دا باس ده کات و پا جیاوازه کان سه باره ت به کات و ساتی دامه زرانندی ده گوازی ته وه و ئه وه له و مه رجه شه ن و که وه ده کات که له سالانی به ره و پوو خان و هه لوه شانه وه ی ئیمپراتۆری عوسمانیدا، سیاسه توانان و پۆشنییرانی کوردیان به ره و بییری نه ته وایه تی ئاراسته کرد.

سه رد پێی دووه مه به ناوی، دامه زری نه کان؛ باس له وه که سایه تیه سیاسی و پۆشنییرانه ده کات که له دامه زرانندی و پیکه خستنی کۆمه له که دا پۆلی سه ره کییان هه بووه. سه یید عه بدولقادر ئه فه ندی (سه رۆک)، حوسه یین شوکری به گ (نووسه ری گشتی)، د. محه مه د شوکری به گ، بابانزاده حیکمه ت به گ و عه زیز به گ، پینچ ئه ندامی

². له م نووسراوه دا، له هه ر جێگایه ک که ناوی "جه معییه ت" ها توه، مه به ست "جه معییه تی ته عالی کوردستان" ه.

دهستهی دامه‌زیرنن که لهم به‌شه‌دا به وردی لاپه‌ره‌کانی ژیان و چالاکیه‌کانیان له دامه‌زراندنی جهمعیه تی ته عالی کوردستاندا هه‌لده‌دریته‌وه و له دووتوی بیاسی ژیانی ئەم که سایه‌تیانه‌دا، باس له زۆر پۆشنیر و که سایه‌تی دیکه‌ی کورد ده‌کریت که لهو سه‌رده‌مه‌دا وه‌ک ئەندام و تیکۆشه‌ری ئەو کۆمه‌له‌یان پیکخواه هاشیوه‌کانی پۆلیان گیراوه، به تایبته لیستی ۱۶۷ کهس له ئەندامانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان. هه‌روه‌ها باسی چه‌ندین پیکخواه‌ی دیکه‌ی کوردی وه‌ک، کۆمه‌له‌ی هیقی، لهم به‌شه‌دا ده‌کریت.

سه‌ردیری سیه‌م، تایبته به جهمعیه تی ته‌عمیمی مه‌عاریف و نه‌شریاتی کورد؛ که سالی ۱۹۱۹ز وه‌ک له‌قی راگه‌یاندن و په‌روه‌رده و زانست و هونه‌ری جهمعیه تی ته‌عالی کوردستان دامه‌زراوه، دامه‌زیرنه‌رانیسی بریتی بوون له که سایه‌تییه‌ی پروناکبیره‌کانی نیو جهمعیه تی ته‌عالی کوردستان.

جهمعیه تی ته‌عالی ژنانی کوردستان، سه‌ردیری چواره‌مه که باس لهو کۆمه‌له وه‌ک پیکخواه‌ی تایبته به ژنانی جهمعیه تی ته‌عالی کوردستان ده‌کات. جهمعیه تی ژنان که سالی ۱۹۱۹ز دامه‌زراوه، ده‌بیته ناوه‌ندیک بۆ راکشانی ژنانی کورد به‌ره‌و گو‌ره‌پانی چالاکیه پیکخواه‌یی و چه‌ندین ژنی ناوداری وه‌ک ئەنجوم یامولکی خانم (سه‌روکی جهمعیه تی) پۆلی تیدا ده‌گیرن. گه‌شه‌پیدانی ئاستی ژنانی کورد، دروستکردنی شوناسیکی پیکخواه‌یی بۆ ژنانی کورد، ریفورمی

کولتووری له ژیا نی بنه ماله و یارمه تیدانی منداله هه تیو و
بیوه ژنه کانی کورد وهک ئامانجه سه ره کییه کان جهمعیه ت دانراون.

**به شی دووه م: ناوه پوکی جهمعیه تی ته عالی کوردستان و ئه و
هیزانه ی و نا کوکیان له گه لیدا هه بوه**

به شی دووه م که هه لومه رچی قو ناغی دوا ی دامه زرانندی
جهمعیه ت و کار و چالاکیه کانی له و پیناوه دا ده خاته بهر باس و
شرو فیه کردن، دوو سه رد پیر له خو ده گریت.

سه رد پیری یه که م له ژیر ناوی ناوه پوک؛ به ئاماژه دان به قو ناغی
کو تا سالی شه ری یه که می جیهانی و دوا ی شه، به تیشک خسته نه سه ر
باروودوخی تیکچوو ی گشتی ئیمپراتوری عوسمانی له و سه رده مه دا،
باس له پو لی جهمعیه تی ته عالی کوردستان وهک پیکخروه یه کی
سه رده میانه و چه ند په هه ندی ده کات که توانیویه تی وشیاری
نه ته وه یی کورد پیک بخت و گه شه ی پین بدات و بو ته چه تریک بو
کو کردنه وه ی پوونا کبیران، سیاته تئانان، ئه فسه رانی پله بهرز و
بیرو کرات و دیپلوماته کورده کان، که به ئاگاییه وه هه ولی
هه مه چه شنیا ن بو پاراستنی شوناسی میژوو یی و نه ته وه یی کورد داوه
و ویستوو یانه هه نگاو یکی یه کگرتوو و پته و بو قو ناغی دوا ی
ئیمپراتوری عوسمانی بنین. بهرنامه و په یروه ی جهمعیه ت و شیوازی
پیکخسته نی کار و چالاکیه کانیان و ههروه ها چونییه تی هه لو یستی

جه معییه ت به رامبه ر به پرووداو و مژاره جوراوجوره کانی ناوما لی کورد و بابته کانی تاییه ت به په یوه ندیی کورد به نه ته وه کانی دیکه و دوخی گشتی جیهانییه وه له م به شه دا باسده کرین. نووسه ر به مه به ستی پروونکردنه وه ی زیاتری ته وه ره کان زور جار پشت به چه ندین سه رچاوه و به لگه ده به ستیت. به ره و پیشچوونی جه معییه تی ته عالی کوردستان وه کوو میراتگی پری پیکخواوه و بیرۆکه کوردیه کانی سه ره تای سه ده ی بیسته م، له مافخوایی گه لی کورد تا بیرى ئازادی کوردستان و بونیاتنانی ده ولته تی نه ته وه یی له قوئاغی دواى شه ری یه که می جیهانیدا بابته تیکی سه ره کی دیکه یه که هاوکات له لایه ن نووسه ره وه به دیدیکى خه سازناسانه وه هه لده سه نگیندریت و هوکاره کانی به ئامانج نه گه یشتی له دیدی خو و دیکه ی لیکو له رانه وه دیاری ده کریت. چه سپاندنی مافی گه لی کورد له په یماننامه ی سیقه ردا ده سکه ویتیکی گرنگی سیاسى و دیپلوماسی ئه ندامانی جه معییه تی ته عالی کوردستان بوو که له م به شه دا تیشک ده خریته سه ری به لام دیسانه وه قورسایى زیاتری چالاکیی جه معییه ت له بواری په روه رده و فیکاری و کوکردنه وه میراتی ئه ده بی و میژوونوسیدا ده ستنیشان ده کات.

ئه و هیژانه ی که جه معییه تی ته عالی کوردستان ناکوکی له گه لیاندا هه بووه؛ سه ردپری دووه می ئه م به شه یه که تیدا تیشک ده خریته سه ر دژیه اتی و ناکوکی جوولانه وه که مایستییه کانی وه ک جوولانه وه ی مودافعه ی حقووقی تورک و هیژه کانی قوا ی میلییه به رامبه ر به جه معییه تی ته عالی کوردستان و هه ول و چالاکیه کانی.

چۆنییهت و میکانیزی پرووبه پرووبونه وهی ناوهند و پیکخواوه که مایستییه کان به تاییهت هه وله کانی موسته فا که مال دژ به بیرى کوردایه تی به گشتی و تیکۆشانه کانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان به تاییهت، ئەو بابته زۆر گرنگه یه که لهم به شه دا به پروونی و پشت ئەستوور به به لگه و زانیارییه میژووویه کان ده که ویتته بهر باس و هه لسه نگانندن. شیوازی هه لسه که وتی حکوومه تی عوسمانی به رامبه به جهمعیه تی ته عالی کوردستان له به شداریی کردنیان له ئەنجوومه نی سه لته نه تدا تا نیگه رانی و نارازیوون له ئەدا و کاره کانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان له ناوچه کانی کوردستان و هه ولدان بو به رگریکردن له و ره وته و له قه له مدانی وه ک پیکخواوه یه کی نایاسایی و نارهوا، مزاریکی چاره نوو سسازى دیکه یه که به وردی هیله کانی سیاسه تی حکوومه ت به رامبه به بیرى ماڤخوازی کوردی به تاییهت ویستی بونیاتنانی ده وله تی کورد، تیدا دیاری ده کریت و لهم به شه دا ئاوری لی دراوه ته وه.

به شی سیههم: کاریگه ریی جهنگی جیهانی له سه ر کۆمه لگای کوردی و هه لویتستی جهمعیه تی ته عالی کوردستان

گوڤانکاری و ده رهاویشه سیاسی، ئابووری و کۆمه لایه تییه کانی جهنگی یه که می جیهانی له بازنه ی سنووره کانی عوسمانیدا، هه ر له دارمانی ده سه لاتى ئیمپراتۆرییه وه تا دابه شبوونی پانتایی ده سه لاته که ی و گوڤینی دیموگرافیا و سنووربه ندیی ناوچه که، به

تایهت چاره نووسی کورد له و نێوانه دا و ههول و ههلوێسته کانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان، وهک سیمایه کی کاریگه ری ئیلیتی کوردی، مزاره سه ره کییه کانی ئهم به شه پیکدین.

تیکچوونی باری ئاسایی ژیا نی کورده کان و کوچی ناچاری و زوره ملی تا گواستنه وه و به جیهیشتنی زیدی کونی خویان و ته نانهت بلا بوونه وهی نه خوشینی گشتگیر و قات و قری که به هو ی جهنگ و سیاسه ته کانی کاتی جهنگ و دوا ی جهنگ به تایهت سیاسه ته شو فینییه کانی ئیتیحاد و ته ره قی به روکی کومه لگای کوردیان گرت، بوونه روژه قی هه لوێسته کانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان، که له دوو تو یی با سه که دا چو نییه تی هه لوێستی جهمعیه تی به رامبه ر ئهم دیار دانه پروون و شروقه کراون.

نووسینه که له در یژه دا ده په ر ژێته سه ر نه وت و پیگه ی ستراتیژی کوردستان، وهک دوو هوکاری سه ره کیی ئاراسته ی سیاسه تی ده ول ته ناوچه یی و زله یزه کان که رو لێکی گرنگیشی له پیککه وتن و یاریه سیاسیه کانی دوا ی شه ری یه که مدا گیرا.

به شی چواره م: جهمعیه تی ته عالی کوردستان و بهنده کانی ویلسن

پیشیاره کانی ودرۆ ویلسن سه روک کو ماری ئه مریکا بو پیکخستنه وهی جیهانی دوا ی جهنگی یه که م، که به جار نامه ی ۱۴ ماده یی ویلسن ناسرا وه، و به ئاشکرا با سی ما فی چاره ی خو نوو سینی

گهلانی تیدا هاتوو و چۆنییه تی هه لۆیستی جهمعیه تی ته عالی کوردستان، بهرامبه بهم دهرفه ته بۆ گهیشتن به مافی و ویستی نه تهوهیی کوردان، مزاری بهشی جواره می کتیبه که پیکدیئیت. جمووچوول و تهقالاکانی جهمعیه تی بۆ که لک وهگرتن له مادهی ۱۲ ی چارنامه ی ویلسن که سه باره ته بهو نه تهوانه ی له سنووری دهسهلاتی عوسمانیدا بوون و داوای سهر به خوئیان به مافی پهوا ناسراوه، به وردی لیکدراوه تهوه و چۆنییه تی هه لۆسوکه وتی جهمعیه تی له گه ل ئه وه له میژوو یه دا باسکراوه. داوایش باس له هوکاره ناوخیی و ده ره کییه کانی پیرگر له جیه جیوونی ئه و پاگه یندراوه ده کرت که لاوازی کۆمه لگای کوردی، دژایه تیکردنی له لایه ن کار به ده ستانی حکومه تی عوسمانی و ناته بابوونی ولاتانی زله یزی ئه ورووپایی له گه لیدا وه ک خاله سهره کییه کانی دیاریکراون. له در یژه ی ئه م به شه دا به پپی به لگه کان هه ولی جهمعیه تی وه ک؛ ناردنی نامه و داواکاری بۆ ولاتان تا پیکه یانی وه فد و دانوستان له گه ل گه وه به پرسانی ولاتانی خاوه ن ده سه لات و ئاماده بوون له کۆبوونه و کۆنفرانسه نیوده وه لته ییه کان، بۆ گه یاندنی داواکاری مافی گه لی کورد به پپی ماده کانی ویلسن و دیکه ی چارنامه نیونه ته وه ییه کانی دا کوکیکار له مافی گه لان، به باشی پروونکراوه ته وه و وپرای ئاماژه به ته مه نی کور تی ئه م چارنامه، کاریگه ریه کانی له سه ر وروژاندنی زیاتری هه ست و ویستی نه ته وه یی کوردان پیشان دراوه. له م به شه دا هاوکات دیوکی دیکه ی دژ بهر به هه ول و تیکۆشانه کانی کورد و جهمعیه تی ته عالی کوردستان باسکراوه که

ئەویش دیپلوماسییه ت و کاری سیاسی و سهربازی که مایسته کانه له هەر دوو ئاستی ناوخرۆی و دهره کیدا بۆ نه زۆک کردنی ویستی نه ته وه یی گه لی کورد.

به شی پینجه م: جهمعیه تی تهعالی کوردستان و پهیماننامه ی سیقه ر

هه لوێستی جهمعیه ت به رامبه ر به پهیماننامه ی سیقه ر که ۱۰ ی ئابی ۱۹۲۰ ئیمزا کرا، وه ک به لگه یه کی دیپلوماسی نیونه ته وه یی که بۆ یه که م جار باسی پیدانی ئۆتۆنۆمی بۆ کوردی تیدا هاتوو، بابه تی ئەم به شه له خۆ ده گریت. پهیماننامه ی سیقه ر بیجگه له وه ی که ویستگه یه کی گرنگی میژووی سیاسی هاوچه رخی کورده، به بۆنه ی ئاماده بوونی نوینه رانی کوردی سه ر به جهمعیه تی تهعالی کوردستان له کۆنفرانسی ئاشتی پاریسدا که له لایه ن شه ریف پاشاوه سه رپه رشتی کراون، پینگه یه کی گرنگیشی له میژووی کار و چالاکیه کانی جهمعیه تدا هه یه و ئەم به شه هه ولده دا خا ل و هیله چاره نووساز ه کانی ئەو دیارده میژوویی به وردینی و تیشک خسته سه ر هه موو ره هه نده کانی دیاری بکات.

بابه ته که له درێژه دا باس له ورده کارییه کانی چۆنییه تی هه لباردنی شه ریف پاشا وه ک نوینه ری کورد و جهمعیه ت له کۆنفرانسی پاریس و په یوه ندیی له گه ل پێکخواه کوردیه کانی دیکه ی وه ک؛

"جهمعیه تی ئیستقلالی کورد" له قاهیره که له کۆنفرانسدا "عارف پاشا" نوڤنه رایه تی کردوو و ههروهها حکومه تی کوردی شیخ مهحمودی بهرزنجی که وهفدی پهوانه ی پاریس کردوو و له کۆتاییشدا ههموویان شهریف پاشایان وهک نوڤنه ری سهرحم لایه نه کان قبوڵ کردوو، دهکات. دواتریش ههول و کۆبوونهوه و په یوه ندی کردنه کانی وهفدی کوردی و شهریف پاشا له و پیناوه دا و سه ره نجام هۆکاره کانی کشانه وهی شهریف پاشا له نوڤنه رایه تی کردنی کورد له و کونفرانسدا دهو رووژینیت.

له بابه تیکی دیکه دا باسی ئه و کیشه و گرفتانه دپته ئاراهه که له کۆنفرانسدا بئ ولام و چاره سه ر ماونه ته وه و له سه رووی هه موویانه وه کیشه ی سنوور و خاک له نیوان کورد و ئه رمه ندا، دیارده یه ک که بوو به هۆی که لک وه رگرتنی که مالییه کان له ناکوکی نیوان کورد و ئه رمه ن و یارمه تی پتهوتر کردنی پیگه ی که مالییه کانی له ناوچه کوردنشینه کان دا.

تیبینی شیکاری و په خنه گرانه ی نووسه ر، چه ند لاپه ره یه کی دی ئه م به شه پیکدینن سه باره ت به وهی که چۆن لاوازی دیپلۆماسیه تی کوردی و نه بوونی ستراتیژی تۆکمه له لایه ک و ئامانج و سیاسه ته کانی ولاتانی ئه ورووی به تایبه ت ئینگلیز و فه ره نسا ئه م هه له زیرینه یان بۆ کورد له ناو برد و سه ره نجام له په یمانی لۆزان دا، به قازانجی ولاتی تورکیا و که مالییه کان شکایه وه.

به شی شه شه م: دابه شبوون و کو تایی جه معییه تی ته عالی کوردستان

به شی شه شه م کو تا به شی کتیبه که یه که له سئ سهر دپدا، باس له دواپه رده کانی خه بات و چاره نووسی ئه و پیکخواوه کوردییه ده کات و به پروانگه یه کی په خه ئامیز و خه سارناسانه وه باس له هوکاره کانی کو تایی هاتی ئه و خه باته پرشنگداره ته مه ن کورته دینته ئاراهه.

دابه شبوون؛ سهر دپری یه که مه که سهره لدانى دوو بیرى جیاوازی سهر به خوئی خوازی و ئۆتۆنۆمى خوازی وه ک خالی ده سپیکى دابه شبوونى جه معییه ت ده ستیشان ده کات، که بوو به هوئى دروستبوونى دوو بیرو که ی لیکن ترازو له ئاست دۆسیه ی کورد له باز نه ی سنووره کانی عوسمانیدا و دواى تیهه لچوون و مشت و مریکی زۆر و زه قتر کردنه وه ی ناکۆکیه کانی ناو جه معییه ت، لیکن داپران و دابه شبوونى پیکخواوه که ی له دوایین مانگه کانی سالی ۱۹۱۹ و سهره تای سالی ۱۹۲۰ دابه دواى خویدا هیئا. دواتریش دامه زراندى فیرقه ی میلله تی کورد (کورد میلله ت فیرقه سی) و ته شکىلاتى ئیجتیماعیه ی کورد وه ک دوو پیکخواوه ی سهر به خوئی خواز به یه کیک له ده رته نجامه کانی دابه شبوونى جه معییه ت ده ناسیندری، که هوکاره کانی له دیدى نووسه ره وه بۆ گه شه نه کردنى ته وواى بیریکى نه ته وایه تی پشت ئه ستوور به ستراتیژ و بنه مایه کی تیوریکی قوول و دریزه ی ناکۆکی و به ربه ره کانتی خیله کی و عه شیرى ده گه پته وه.

دامه زراندى جه معییه تی ته شکىلاتى ئیجتیماعیه؛ دووه مین سهر دپری به شی پینجه م، تاییه ته به ناساندنى ئه م پیکخواوه نوپیه که

به ره می دابه شبوون و لیکتازانی جهمعیه تی ته عالی کوردستان بوو. ئەم پێکخواه که لایه نه سهربه خوئی خوازه کانی کوردی وهک: که مال فهوزی، ئەکرهه جهمیل پاشا، دوکتۆر عهبدوڵلا جهودهت، ئەمین عالی بهردخان و ... له خو دهگرت، له درێژهی بابه ته کدا، تهشکیلات و پێکخستنه کان و بهرنامه و ئامانجه کانی دهناسیندرین و ههروهها باسی پهچه کرداره کانی دهوله تی تورک بهرامبهه بهم پێکخواه دهکات. له کو تایی بابه ته که شدا تیشک دهخریته سهه خاله ئهرینییه کانی جهمعیه تی تهشکیلاتی ئیجتیماعیه له ئاست پێکخستنی زیاتری بیر و ویستی سهربه خوئی خوازی، وهک دارشتنی یه که مین ئالا و قوولکردنه وهی چالاکییه کانی بو ئیخووی کو مه لگای کوردی.

سهردیری سیهه می بهشی شه شهه، داخستنی جهمعیه تی ته عالی کوردستانه؛ که دواپه ردهی ژیا نی ئەو پێکخواه کاریگهه و میژوو ییه با سه ده کات و تیکرای ده ستین شان کردنی هوکاره کانی داخستنی که نا کوکی ناو خوئی و گوشاری ده ره کی (تورکی _ که مالیستی)، و یه گه رتوونه بوون و لاوازی گو تار ی سیاس یی کوردی خولقاندیان، له کو تاییدا به تییینییه کی خه سارناسی ئاوړ له ئەزموونی جهمعیه ت ده داته وه و وپرای تیشک خسته سهه کاریگه ریه میژوو ییه کانی جهمعیه ت له سهه ره وتی ناسیونالیزی کوردی و پیشخستنی وشیا ری نه ته وایه تی و گه شه پیدانی شوناسی کوردایه تی، کو ی ئەو هوکار و

فاکته رانه ی که بوونه رِیگر له بهرده وامبوونی ئەزموونی جهمعیه ت
پرون ده کاتهوه؛ که سیاسه ته کانی ده ولّه تی عوسمانی و بیری
که مالیستی تیکرای ناته بایی نیومالی کورد و دانه پرانی ته واوی کورد
له پێبه ندی به ده زگای خه لافه ت، له سه ره وه ی هه موویانن. به م
هوکارانه وه جهمعیه ت له سالی ۱۹۲۲ دا، واتا سالیکی پیش
راگه یاندنی کووماری تورکیا هه لده وه شیته وه، که چی له دوو تووی
باسه که دا هاتوو که شیوازی داخستنی هه می شه یی جهمعیه ت
هیشتا نادیاره.

به شی به لگه کان

به شی به لگه کان پاشکویه که بریتی له: به یاننامه ی جهمعیه تی هیقی
ته له به ی کورد، به یاننامه ی جهمعیه تی ته عمیمی مه عاریف و
نه شریاتی کورد، نیزاننامه ی جهمعیه تی ته عالی کوردستان، پیره وی
ناوخوا جهمعیه ت، یادداشتی شریف پاشا سه باره ت به داواکانی
گه لی کورد له کوئفرانسی پاریس و چه ند به لگه یه کی میژووی دیکه،
که ده توانریت وه ک سه رچاوه یه کی گرنگ و له بهر ده ست بو زور
توژی نه وه و شیکاری میژووی بابه ته په یوه ندی داره کان به کار بیت.

تییینی و هه لسه نگاندن:

کتیبی جهمعیه تی ته عالی کوردستان، وه کوو به ره ه میکی میژووی،
هه لگری زوربه ی ئەو تاییه ته ندیانه یه که پیوسته له

لیکۆلینه وهیه کی زانستی و ئاکادیمییدا ره چاو بکړین، ههر له شیوازی د ارشته وه تا پابه ندبوون به به لگه و سه رچاوه دهسته یه که مه کان و خو دوورگرتن له ههز و ویستی که سی له گواستنه وهی زانیاری و هه لسه نگاندنی بابه ته کاند.

پروویه کی دیکه ی گرنگی ئەم به ره مه ئەوه یه که له پروانگه ی میتۆده وه، وه کوو لیکۆلینه وهیه کی میژوویی، ته نیا له بازنه ی میتۆدی وه سفی و گپرا نه وهی ره هادا قه تیس نه ماوه، به لکوو تیکرای باسکردنی دیارده و پرووداوه میژوویییه کان، هه ولی بو لیكدانه وه و شیکاریی بابه ت و ته وه ره کان داوه و له چه ندین پروانگه ی جیاواز و ته نانه ت دژبه یه کیش تیشکی خستۆته سهر مژاره کانی.

پروانگه ی خه سازناسانه ی نووسهر، هیلکی به رده وامی نیو به ره مه که یه، که له چه ندین ره هه ندی کۆمه لایه تی، ئابووری، هزری و کۆمه لئاسی سیاسییه وه هه ولی داوه له ریکه ی هوکارناسییه کی قووله وه، له مانای دیارده کان بگات و قوناغه جیاوازه کانی ئەزموونی جه معییه تی ته عالیی کوردستان به و ئامراز و پیوه رانه شروقه بکات.

ئه گهر ئەم وته یه ی بێندتۆ کرووچه، فه یله سووفی میژووی ئیتالی به هه ند وه رگرین که "ههر میژوویه ک، میژووی هاوچه رخه"، ده توانین به دیدیکی ورد، ره نگدانه وهی ئەم وته له کتیه که دا بینین، به و مانایه که کتیی جه معییه تی ته عالیی کوردستان، وپرای تیشک خستنه سهر قوناغیکی گرنگی میژوویی بزاقی نه ته وه یی کورد، به ره مه میکی پر له زانیاری و مه عریفه یه بو ژیا نی سیاسی ئەوړوی کورد و زۆربه ی

تیبینی و شیکاریه کانی توێژهر و امان پیشان ده دهن که هه مووی ئه و
تێفکرین و به دوداچوونانه وه ک ولامدانه وه یه کن بۆ پرسیاره
هه نووکه ییه کان.

به گشتی ئه م کتیه، به رهه میکی به نرخی میژووییه که که لێنیک
گه وهری له کتیه خانه ی میژووی هاوچه رخی کورددا پر کردۆته وه و
پێویسته خوێندکاران و لیکۆله رانی میژووی کورد به باشی که لکی لێ
وه رگرن.

● به رامبه ر به هه ول و چالاکیه بێ وچان و به پێزه کانی
#بنکه ی_ژین له پێناو بونیاتنانی کتیه خانه و ئه رشیقی میژووی
کورد و کوردستان به شیوازیکی سه رده میانه و ئاکادیمیک،
ئه وپه ری رێز و پێزانینی خۆمان راده گه ینین و هیوا ی به رده وامی
و سه رکه وتنی زیاتریان بۆ ده خوازین.

■ هاوڕێمان بن له مالی کتیی کوردی:

■ Telegram: <https://t.me/kurdishbookhouse>